

Remissvar
Dnr: U2021/03589
Vårt dnr: 190/2021 P 100

Till:
Utbildningsdepartementet

Remiss avseende Läromedelsutredningen – böckernas betydelse och elevernas tillgång till kunskap

4.1.3 Specialpedagogiska skolmyndigheten, Sameskolstyrelsen och Skolforskningsinstitutet

Kommentar: Det ingår i Sameskolstyrelsens uppdrag enligt sin myndighetsinstruktion att främja utveckling och produktion av läromedel för samisk undervisning. Sameskolstyrelsen vill också ingå i en kommande läromedelsnämnd. Det behövs en nationell satsning med kompetenser för att digitalisera läromedel.

4.4.5 Sameskolstyrelsen

Kommentar: Sameskolstyrelsen har i flera års budgetunderlag äskat medel för att kunna arbeta mer utåt, en kommunikatör och/eller utvecklingsstrateg med IT-kompetens behövs i vår slimmade organisation för att kunna utveckla vårt arbete med bland annat läromedel och stötta förvaltningskommuner och andra huvudmän med information och stöd.

4.7 Utredningens förslag och bedömningar

Kommentar: Sameskolstyrelsen vill att det ska vara tydligt att även lärarhandledning ska ingå under rubriken läromedel. Vi är mycket mån om att ha en representant i en läromedelsnämnd.

5 Stärka tillgången till läromedel för alla elevgrupper och i alla ämnen

5.1.4 Läromedel för elever som tillhör de nationella minoriteterna

Kommentar: Vi har elever som vill läsa sitt modersmål i gymnasiet men som stoppas på grund av att de inte har tillräckliga kunskaper i modersmålet. Den regeln behöver tas bort och elever få sin rättighet att återta sitt språk även fast man har uppnått gymnasieålder.

Sameskolstyrelsen anser att det är av stor vikt för vårt språket att elever kan börja läsa samiska även som nybörjare på gymnasiet, det kan hända att man inte varit mogen för det i tidigare ålder eller att ingen vårdnadshavare har kämpat för ens rätt till språket.

En statlig utredning lämnade 2017 förslag som syftade till förbättrade möjligheter för elever att utveckla sitt nationella minoritetsspråk. Den planens förslag har inte realiserats ännu. Sameskolstyrelsen vill se handling i detta fallet.

Sameskolstyrelsen anser också att man ska inkludera unga vuxna och deras rätt till att studera samiska.

Skolverkets sektorsansvar

Kommentar: Vi anser att det skulle behövas en nationell samordning för läromedelsutgivning gällande minoritetsspråk, som en sektor hos Skolverket exempelvis.

Sameskolstyrelsens läromedelsuppdrag

5.4.2 Läromedel på nationella minoritetsspråk

Sameskolstyrelsen arbetar med läromedel men anser att det krävs en större organisation för att bygga upp en fungerande läromedelssektion för samiska läromedel (och andra minoritetsspråk). Där man kan samla olika kompetenser. Ett gott exempel finns hos finska Sametinget där man producerar, översätter och ger ut läromedel.

5.4.2 Läromedel på nationella minoritetsspråk

Elever som läser nationella minoritetsspråk

Kommentar: Om man kan läsa samiska som moderna språk (språkval) och tar bort kravet på gruppstorlek om minst fem elever så ökar tillgängligheten, fler elever får möjlighet att läsa samiska.

Förutom sameskolan, förskoleklass, integrerad samisk undervisning och modersmål så finns det fjärrundervisning i samiska som har cirka 190 elever.

Läromedel på nationella minoritetsspråk

Kommentar: Det skulle vara bra med en timplan där modersmål inkluderas så att de ryms i elevens skoltid. Nu är läget att elever från åk 1 och uppåt läser modersmål efter skoltid och det kan bli för långa dagar vilket inte är motiverande för yngre elever. Risken är att de tappar motivation för att läsa samiska. Vi har elever som har lektioner efter kl 16.

Det är inte en så stor efterfrågan på läromedel i och på minoritetsspråk att de är lönsamma att producera på den kommersiella marknaden och därför behövs läromedelsstöd för utgivare.

Antal nya läromedel kunde öka genom en avdelning med olika kompetenser att luta sig mot i produktionen.

Det saknas undervisningsmaterial i de samiska språken

I en utredning från 2014 där Sverige, Norge och Finlands skolverk deltog tillsammans med Sameskolstyrelsen och Sametingen i Finland och Norge föreslogs att Sametinget eller Sameskolstyrelsen borde få i uppdrag (finansierat) att anpassa läromedel från Norge och Finland, i väntan på att nya läromedel i och på samiska anpassade för förhållandena i Sverige produceras.

5.7 Aktuella utmaningar och behov

Kommentar: Sameskolstyrelsen instämmer med texten nedan,

Modersmål

Även inom modersmål saknas ofta läromedel. Såväl lärare som läromedelsbranschen beskriver att det finns ett mycket litet utbud av läromedel i modersmål på den kommersiella marknaden. Denna uppgift bekräftas också av Skolverket. I ett utredningsbetänkande från 2019 om bland annat modersmålsundervisning framgår att det finns ett samband mellan elevers deltagande i modersmålsundervisning i grundskolan och behörighet till gymnasieskolans nationella program. Elever som deltar i modersmålsundervisning uppnår, enligt betänkandet, bättre studieresultat, även med hänsyn tagen till andra variabler som påverkar studieresultatet. Även om det inte går att fastställa att det är själva modersmålsundervisningen som leder till bättre utfall, finns det forskning som visar att en kvalitativ modersmålsundervisning har betydelse för elevers studieresultat.

I betänkandet framhålls också att det finns behov av att utveckla modersmålsundervisningen och att bristen på lämpliga läromedel är ett återkommande tema i de undersökningar som behandlar modersmålsundervisning. Det beskrivs även att många modersmållärare upplever att de måste ägna mycket tid åt att leta efter, skapa och anpassa texter och övningar till undervisningen.

Det förefaller också finnas behov av läromedel i andra ämnen, såsom historia och biologi, på andra språk än svenska. En statlig utredning från 2017 om elever som kommer till Sverige under grundskolans senare årskurser pekade på att det är svårt att utveckla kunskaper utan att förstå det språk som läraren talar eller som läromedlen är skrivna på.

Huvudmän som den utredningen hade intervjuat uppgav att det var fördelaktigt att kunna få höra eller läsa en lärobok på både sitt modersmål och svenska och efterfrågade mer sådana läromedel, för att elever, lärare och föräldrar lättare skulle kunna följa med och vara delaktiga i undervisningen.

7.1.2

Kommentar: Sameskolstyrelsen anser att vi bör sitta med i en läromedelsnämnd som utredningen föreslår ska inrättas.

7.4 Konsekvenser för staten och statliga myndigheter

Kommentar: Sameskolstyrelsen finns inte med i kapitlet

I tjänsten,

AnnaKarin Länta
Skolchef
Sameskolstyrelsen